

novičke

maj 2005

Kaj prinaša majska številka?	3	BESEDA UREDNICE
Vse najboljše, PUM! * Socialnointegracijska vloga programa * Ob deseti obletnici delovanja programa * Kakšne potrebe imajo mladi, ki se vključujejo v PUM? * PUM kot povezovalac mladih v skupnosti in s skupnostjo na lokalni in evropski ravni * Vloga PUM za vraščanje mladih v Evropsko unijo in globalno družbo * Profesionalnost mentorja * Mentorjev odnos do mladih in položaj mentorjev v PUM * PUM z vidika izvajalske organizacije	4-15	TEMA MESECA
Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc * Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2005/2006	16-18	DOMAČE NOVIČKE
Poročilo o izpeljavi javnega razpisa zbiranja predlogov * Vseživljenjsko učenje, namenjeno aktivnemu državljanstvu * Pet let tematske koordinacije Tedna vseživljenjskega učenja	19-24	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2005
Študijski obisk v Veliki Britaniji – 1. del	25-26	S POT
Kakovostna literatura v praksi	27	KOTIČEK JE VAŠ
Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje	28	PRIPRAVLJAMO
	29-31	POSVETI/KONFERENCE
	32	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju, ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- opis razvojnih, raziskovalnih in drugih programov in projektov;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov, didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske prispevke.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za poglobitev stikov z našimi partnerji v tujini izdajamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku. Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah). Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške izdajanja poravnali iz javnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih.

Novičke ureja in izdaja ACS.

Odgovorni osebi sta mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

Naslov uredništva: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke/>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 1.900 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

BESEDA UREDNICE

Nekaj poudarkov Kaj prinaša majska številka?

Med naloge, ki so postale stalnica v zdaj že skoraj petnajstletnem delovanju ACS, sodijo tudi animacijsko-izobraževalni programi, namenjeni mlajšim odraslim med petnajstim in petindvajsetim letom brez poklica in zaposlitve. Program **Projektno učenje za mlajše odrasle – PUM**, ki mu namenjamo osrednje mesto v majskih Novičkah, je bil zasnovan prav zato, da bi tem mladim ljudem pomagal ustvarjalno in bolj samozavestno vstopiti v družbeno življenje. Dinamika v skupinah – letos jih deluje dvanajst - jim pomaga osmisлити učenje in izobraževanje, oblikovati stvaren odnos do dela in ustvariti osebno vizijo svoje poklicne in življenjske poti.

V nadaljevanju predstavljamo mednarodni projekt *Portfolio v programih za razvijanje ključnih kompetenc*, katerega namen je z inovativnimi pristopi spodbuditi odrasle, še zlasti mlajše odrasle, k samoiniciativnosti in samostojnosti pri lastnem učenju.

Izvajalce izobraževanja odraslih tudi letos vabimo, da predstavijo svojo izobraževalno ponudbo v pregledu *Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2005/2006*.

20. junija se bo iztekel podaljšan rok prijave na 9. andragoški kolokvij za vse tiste, ki želijo na tej strokovni prireditvi predstaviti svoje poglede na letošnjo temo *Z vseživljenjskim učenjem do aktivnega državljanstva*; za vse druge morebitne udeležence kolokvija pa je čas še do 30. avgusta 2005, da se odzovejo povabilu prirediteljev in se prijavijo.

To je bilo le nekaj poudarkov iz majske številke. Prijetno branje vam želim,

Nevenka Kocijančič (nevenka.kocijancic@acs.si), ACS

TEMA MESECA

Projektno učenje za mlajše odrasle

Vse najboljše, PUM !

Začetki segajo v leto 1993, ko je bil pripravljen prvi program, ki smo ga poimenovali *Center za mlajše odrasle - CMO*. Takrat je pri izvajalski organizaciji iz Mengša pričela z učenjem po programu prva skupina brezposelnih mladih, ki je šolo zapustila, ne da bi si pridobila zaključeno izobrazbo. Prvo izpeljavo programa *Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM* je spremljalo veliko težav. Iz njene evalvacije smo se veliko naučili - ne le o ciljni skupini in o programu, temveč tudi o drugih pogojih, ki morajo biti izpolnjeni, da bi lahko tako zahteven program sploh stekel.

Že dobri dve leti pred prvo izpeljavo smo se na Andragoškem centru Slovenije pričeli ukvarjati s ciljno skupino odraslih, ki jo do takrat pri nas nismo posebej obravnavali: z mlajšimi brezposelnimi odraslimi. Veliko zahodnoevropskih držav je ta spremljajoči pojav razvitega kapitalizma začelo spremljati v zgodnjih sedemdesetih letih. Predvsem v skandinavskih deželah, npr. na Danskem, so razvili veliko programov in učnih oblik, kamor so se mladi lahko vključili, če so predčasno opustili šolanje ali so postali brezposelni. Tovrstni programi mladim pomagajo preseči osebne in socialne stiske, jih spodbujajo in jim omogočijo, da najdejo svoje mesto v družbi, si pridobijo poklic ali izobrazbo, ter tako postanejo dejavni in tvorni člani skupnosti.

Osip in brezposelnost mladih sta v današnji Evropi in po svetu osrednja problema, ki jima vlade namenjajo vedno več pozornosti. Podlage za rešitve iščejo tudi v mednarodnih povezavah.

Z upadanjem števila rojstev in s posledičnim zmanjševanjem generacij, ki se vpisujejo v šole, je problem osipa postal veliko bolj predstavljen tudi širši slovenski javnosti. Gotovo bo preteklo še nekaj časa, preden bomo zmogli celovit pogled na to, kako uničujoče in dolgoročne so posledice velikega osipa, ki ga beležimo pri nas (ocenjen je na 25 %), za celotno slovensko družbo in njen položaj v globalni družbi znanja.

Mladi, ki se znajdejo v tem položaju, največkrat potrebujejo pomoč. Ugotovljamo, da je reševanje problema osipa posameznika - zlasti na začetku - prepuščeno predvsem njemu samemu in njegovi družini. Učinkovita pomoč bi terjala opredelitev posebnega položaja mladih, ki predčasno zapustijo šolanje (položaj brezposelne osebe ni povsem ustrezen), izboljšanje programske ponudbe (tudi znotraj šol), vzpostavitev

mreže organizacij, ki bi celovito in povezano nudile pomoč, spopolnitev programov usposabljanja za učitelje, druge strokovnjake in laike, ki delajo z mladimi.

K sreči se ravnanje stroke počasi obrača tudi v to smer. Med najzgodnejšimi lastovkami je v tem pogledu prav gotovo tudi PUM, izobraževalni program, ki s svojim načinom dela udeležencu ponuja celovito obravnavo položaja, v katerem se je znašel. Udeleženci se ob pomoči mentorjev in skupine sami usposabljajo za reševanje problemov, s katerimi se soočajo. V različnih učnih projektih – skupinskih in individualnih - si s prevzemanjem različnih vlog in reševanjem nalog, ki jih spremljata skupinska in avtorefleksija, razvijajo ključne kompetence, ki jih človek potrebuje v izobraževanju in v življenju nasploh.

Z vidika razvoja slovenske andragogike, pa tudi drugih področij, ki se ukvarjajo z mladino, je PUM majhen, vendar pomemben korak. Znano je, da so mladi na robu družbe najbolj ogroženi (samomorilnost, duševne bolezni, bolezni odvisnosti, kriminal itd.). Naloga različnih ustanov - tudi izobraževalnih - je, da to ogroženost poskušajo zmanjšati z različnimi programi. PUM sodi med **preventivne programe**.

Evalvacijska študija*, ki jo podrobneje predstavljamo v nadaljevanju, ugotavlja, da približno 70 % udeležencev PUM doseže programske cilje. Domala vsi mladi ugotavljajo, da so postali samozavestnejši; večina se jih uspešno vključi v izobraževanje za pridobitev izobrazbe, drugi si pridobijo zaposlitev, nekateri ob delu nadaljujejo s šolanjem. Razveseljivi so tudi podatki o udeležencih, ki jim je program pomagal pri pomembnih življenjskih odločitvah.

Od prve izpeljave do danes se je program PUM nenehno razvijal - ne toliko v svoji programski zasnovi, bolj v svojih vedno novih izpeljavah. Zaradi svoje izvirnosti – projektnega učenja in odnosov, ki jih spodbuja med udeleženci, je postal pomemben model vzgojno-izobraževalnega dela, ob katerem se uči ali iz njega jemlje navdih tudi vse več izobraževalcev v formalnem izobraževanju in drugih strokovnjakov, ki se ukvarjajo s stiskami mladih.

Tega zahtevnega programa ne bi bilo mogoče izpeljati brez mentorjev, ki vodijo in moderirajo delo ter svetujejo udeležencem pri učenju. Njihovi strokovnosti in ustvarjalnosti gre zasluga za uspešnost programa, njihovi človečnosti pa zahvala, da v mnogih kritičnih trenutkih, ko ni bilo dovolj denarja, program ni umolknil.

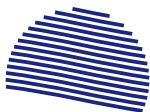
Za kar se da uspešno delovanje PUM je potrebno sinergijsko delovanje vseh sodelujočih – od države in lokalne skupnosti do izvajalske organizacije, mentorske skupine

* Dobrovoljc, A. in drugi (2003). Evalvacija socialnointegracijske vloge programa Projektno učenje za mlajše odrasle. Ljubljana. Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani.

in posledično tudi udeležencev programa. Za program zelo pomembne so tudi mreže, ki nastajajo s povezovanjem različnih ustanov in posameznikov.

Ob deseti obletnici delovanja PUM si zaželimo, da bi vsi pomembni sodelujoči zagotavljali ustrezne materialne in druge pogoje za sicer odlično delo mladih in mentorjev v PUM.

Natalija Žalec (natalija.zalec@acs.si), ACS

Projektno učenje za mlajše odrasle

Socialnointegracijska vloga programa

Med leti 2000 in 2002 je potekala evalvacijska študija z naslovom Socialnointegracijska vloga programa PUM, katere nosilec je bila Filozofska fakulteta v Ljubljani. Med cilji študije sta bila dva namenjena raziskovanju socialnih učinkov, in sicer ugotoviti, ali program:

- spodbuja in omogoča, da se mladi vračajo v izobraževanje, in kakšni so učinki programa;
- učinkuje zgolj kratkoročno ali tudi dolgoročno, tako da mladi vztrajajo do uspešnega dokončanja šolanja in zaposlitve tudi po vrnitvi v izobraževanje.

Bistvena ugotovitev študije je, da ima program PUM dolgoročne socialnointegracijske učinke. Največji dokaz za tak zaključek je **položaj udeležencev** v času anketiranja¹ (pomlad 2002): 40 % se jih je šolalo, 9 % je bilo redno zaposlenih, 15 % je bilo zaposlenih za določen čas, 2 % se jih je v šolskem letu 2002/03² nameravalo šolati, 21 % je bilo brezposelnih, 2 % jih je bilo v vojski, 2 % na porodniškem dopustu, 2 % na zdravljenju odvisnosti od drog, 7 % pa se jih je uvrstilo pod *drugo* ali *neznano*. Večina udeležencev si je ustvarila **jasnejšo predstavo o svoji nadaljnji poti**: dve tretjini udeležencev je želelo šolanje nadaljevati (33 % redno, 33 % ob delu). Poudariti pa je treba tudi **izobraževalne učinke programa**, saj je študija pokazala, da mladi v programu pridobivajo znanja in spretnosti s splošnoizobraževalnih področij ter usvojijo vsebine, ki omogočajo oblikovanje poklicne poti.

Analiza značilnosti okolja in šolska zgodovina udeležencev kaže, da se v program vpisujejo mladi, ki sodijo v rizično skupino v družbi; družina v življenju teh mladost-

¹ Na anketo je odgovorilo 80 % vseh udeležencev, ki so obiskovali program od leta 1998 dalje.

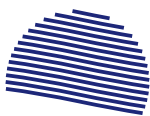
² Študija je bila zaključena septembra 2002, tako da do njenega zaključka ni bilo mogoče ugotoviti, ali so ti mladi tudi uresničili svoje namere, bili pa so vpisani.

nikov ne nudi podpore, pa tudi šolanje zaradi šolskega neuspeha ne more delovati kot varovalni dejavnik. Opustitev šolanja je pomembna prelomnica v posameznikovem življenju, zato mladostniki potrebujejo določen čas za preživljanje duševne stiske, iskanje rešitev, krepitev samopodobe itn. Posameznikova psihosocialna rehabilitacija je prvi pogoj za uspešno nadaljevanje izobraževanja. Udeleženci potrebujejo zunanjo podporo in pomoč pri izbiri nadaljnje poklicne poti in nadaljevanju izobraževanja. Pomembna vloga programa PUM se kaže prav v tem, da omili ali relativizira pomen šolskega neuspeha in izpostavlja možnost popravljanja neuspeha ob drugi priložnosti. Delo v programu vključuje odkrivanje posameznikovih 'močnih' področij, s tem pa se posamezniku odpirajo možnosti za ustvarjalno uveljavljanje.

Razloge za dobre učinke programa je mogoče iskati tudi v ciljih, vsebinah in metodah izobraževalnega programa ter usposobljenosti mentorjev, ki program izpeljujejo. Evalvacijska študija je pokazala, da ne gre zgolj za deklarativno, temveč resnično zavezanost programa PUM sodobni kurikularni teoriji in temeljnim načelom, ki so bila na tej podlagi povzeta tudi v izhodiščih slovenskega projekta kurikularne prenove.

Rezultati študije so objavljeni v znanstveni monografiji z naslovom *Evalvacija socialnointegracijske vloge programa Projektno učenje za mlajše odrasle*, ki jo je v letu 2003 izdal Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani.

Andreja Dobrovoljc (andreja.dobrovoljc@acs.si), ACS

Projektno učenje za mlajše odrasle

Ob deseti obletnici delovanja programa

Eden pomembnejših dejavnikov pri uspešnem iskanju dela je izobrazba. Brezposelni z višje in visokošolsko izobrazbo ponavadi najlažje pridobijo zaposlitev. Pri osebah s srednjo izobrazbo o zaposlitvi pogosto odloča smer šolanja. Najslabše zaposlitvene možnosti imajo osebe, ki niso uspešno zaključile svoje izobraževalne poti in so tako ostale na trgu dela kot brezposelni brez strokovne izobrazbe.

Kot izvajalec ukrepov aktivne politike zaposlovanja se Zavod RS za zaposlovanje že leta srečuje z občutljivo skupino mlajših brezposelnih brez temeljnega poklica. Z izvajanjem različnih psihosocialnih programov poskuša odpraviti ovire, ki posameznika ovirajo na njegovi poti do zaposlitve.

Z razvitjem javno veljavnega programa »Projektno učenje za mlajše odrasle – PUM« smo dobili program, ki upošteva vse značilnosti tiste skupine mladih, ki so opustili redno izobraževanje, ne da bi si pridobili poklicno usposobljenost ali strokovno izobrazbo, in se znašli pred vprašanjem, kako naprej. Program je dobra podlaga za socialno vključenost osipnikov in njihovo vrnitev v izobraževalni sistem. Izboljšuje njihove možnost za uspešno nadaljevanje poklicne poti ter tako izboljšuje tudi njihove zaposlitvene možnosti. S tem posredno izboljšuje tudi učinkovitost šolskega sistema, saj osipnike relativno kmalu po izstopu spodbudi k ponovni vključitvi v šolanje in tako prepreči dolgotrajno izobraževalno abstinenco, ki pri večini ljudi povzroči upadanje zmožnosti in pripravljenosti za ponovno učenje, posledično pa vodi v dolgotrajnejšo brezposelnost in družbeno osamelost.

V šolskem letu 2003/2004 je na pobudo takratnega Ministrstva za šolstvo, znanost in šport (MŠZŠ) postal program PUM eden od izobraževalnih pod-programov znotraj programa izobraževanja za brezposelne osebe (Program 10.000). S tem so vsem udeležencem izenačili pravice v času njihove vključitve v program(e). MŠZŠ je izvajalskim organizacijam zagotovilo dvotretjinsko pokritje stroškov izpeljave programa PUM, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) pa je udeležencem zagotovilo sredstva za štipendijo v času vključitve, prevozne stroške, povračilo učnih pripomočkov in gradiv v višini 20 % minimalne plače. Ponekod PUM z različnimi deleži podpirajo tudi občine.

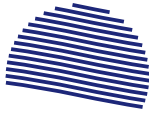
Zaradi možnosti črpanja finančnih virov iz evropskih strukturnih skladov sta obe ministrstvi v okviru Programa 10.000+ za šolsko leto 2004/2005 omogočili širitev mreže in več načrtovanih mest za program PUM. Danes v Sloveniji po tem programu deluje dvanajst učnih skupin, kar pomeni od 220 do 300 mladih letno, če se pridružijo za dobo od treh mesecev do enega leta.

Vse območne službe Zavoda RS Slovenije, kjer PUM deluje, so sodelovale v postopkih animacije, motivacije in vključevanja mladih brezposelnih v PUM.

Čeprav se je na začetku marsikomu tudi v strokovnih krogih, nova oblika dela z mladimi v PUM zdela prej preprosta in nič kaj resna igra, ki bi mlade lahko vrnila na opuščeno izobraževalno pot, je evalvacija programa pokazala prav nasprotno. Večina se vrne v izobraževanje, ali pa se celo zaposli. Uspešnost programa za to ciljno skupino je nadpovprečna tudi v mednarodnih primerjavah. Prav zato je v bodoče vredno razširiti mrežo PUM in s tem omogočiti vključevanje v program večjemu številu mladih. Hkrati bi bilo smiselno uresničiti zamisel o javno veljavni listini, ki bi posameznikovo učenje in delo v tem programu tudi ovrednotila – najsi bo v obliki certifikata ali portfolija o temeljnih kompetencah, ki si jih je pridobil.

Še na mnoga leta, PUM!

Miša Hrovath Derganc (misa.derganc@ess.gov.si),
Zavod RS za zaposlovanje

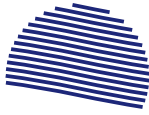
Projektno učenje za mlajše odrasle **Kakšne potrebe imajo mladi, ki se vključujejo v PUM?**

Potrebe mladih, ki se vključijo v program PUM, so podobne tem, ki jih ima vsak mlajši odrasel med šestnajstim in petindvajsetim letom, ko zapušča primarno družino, prehaja iz otroške odvisnosti v odraslo neodvisnost. Povezane so z novimi vlogami in z novimi odnosi, ki jih vzpostavlja, ko se vključuje v izobraževalni sistem, se pripravlja na poklicno pot, se zaljubi in odkriva partnerski odnos. Čas mlajše odraslosti je življenjsko obdobje, ko si začnemo oblikovati svoj pogled na svet. To je čas, ko si ustvarjamo identiteto, ki hoče biti skladna z našimi resničnimi sposobnostmi, potrebami in željami; je čas dozorevanja, ko se iskanje in preskušanje postopoma preveša v vse bolj jasno podobo o tem, kdo smo, kaj hočemo in kaj zmoremo.

Pri naših udeležencih pogosto ugotavljamo, da so v svojem razvoju prišli do ovir, ki jih sami ne morejo premestiti. Če je več kot desetletje trajajoč proces izgradnje individualnosti moten že v sami zasnovi, to je v primarnem odnosu s starši in z ostalimi pomembnimi drugimi, se težave nadaljujejo v obdobje mlajše odraslosti. To se odraža v odnosu, ki ga posameznik izoblikuje do samega sebe, do pomembnih drugih in do širše okolice. Zrcali se lahko kot izkrivljena samopodoba, pri nekaterih se razvijejo tudi mentalne motnje in različne odvisnosti. Vse to pa lahko posledično pripelje do znižanja učne uspešnosti, opustitve šolanja ali razvoja drugih psihosocialnih nefunkcionalnosti.

Če poskušamo odgovoriti na vprašanje iz naslova, bi lahko rekli, da mladi prihajajo v PUM s potrebo po dograjevanju psihične strukture z odnosi, kakršnih v družini, šoli in vrstniški skupini niso mogli vzpostaviti. Z dograjevanjem mislimo predvsem na sprejemanje, zrcaljenje in čustveno iskrenost, ki omogoča preraščanje starih vzorcev in odkrivanje novih razsežnosti, novih stališč in zmožnosti, ki jih posameznik lahko razvija v odnosu z drugimi. Program PUM s specifično metodiko dela in naravnostjo mentorja, da vstopa v odnos z udeležencem kot pomočnik, ki skupaj z njim išče zanj najugodnejše rešitve (soustvarja individualni učni načrt, če ne kratkoročni življenjski načrt), mladim ponuja izkušnjo novega vzdušja in jih spodbuja k uresničevanju njihove osebnostne izvirnosti in ustvarjalnosti.

Vladka Tonica (vladka.tonica@tin-ljubljana.si),
PUM pri TIN Ljubljana

Projektno učenje za mlajše odrasle

PUM kot povezovalac mladih v skupnosti in s skupnostjo na lokalni in evropski ravni

Vsaka mentorska skupina pri uvajanju programa PUM stoji pred zahtevno nalogo: kako se umestiti v lokalno skupnost, kako si pridobiti naklonjenost in zaupanje okolja? Kako mladim povrniti občutek, da pripadajo lokalni skupnosti?

Z našim delom je povezano veliko predsodkov in nespodbudnih predstav o mladih, ki jim je PUM namenjen. Na začetku se pogosto zgodi, da senca predsodkov o mladih pade tudi na sam program.

Opustitev rednega šolanja prinese veliko sprememb v življenje mladega človeka, pa tudi v življenje njegove družine. Mladostnika in starše največkrat obhajajo občutki sramu, manjvrednosti in nemoči, saj se okolje na šolski neuspeh še zmeraj odziva s predsodki, češ z njim/njo, tudi z družino, je nekaj narobe. Pojavijo se stiske in strahovi, ki so povezani z vprašanjem, kako naprej.

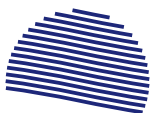
Z vključitvijo v PUM gredo stvari ponavadi na bolje. Različni učni projekti, ki jih v PUM izpeljemo s sodelovanjem posameznikov in ustanov iz lokalne skupnosti, ponavadi zgradijo most med mladimi iz PUM in njihovo lokalno skupnostjo. Mladim omogočijo, da poleg lastne ustvarjalne moči začutijo tudi sprejetost in pripadnost lokalni skupnosti, ljudem iz okolja pa pomagajo preseči predsodke o mladih in o programu.

Pomembno vlogo pri vraščanju programa v lokalno skupnost, s tem pa tudi mladih, ki ga obiskujejo, ima občina. V Radovljici naše delo pozna in podpira tudi župan, gospod Janko S. Stušek. Sodelujemo tudi s svetovalnimi službami v srednjih šolah, z zavodom za zaposlovanje, s centrom za socialno delo, z različnimi društvi in organizacijami, tudi s policijo. Vzpostavljamo mrežo ustanov in posameznikov, ki lahko pomagajo mladim, je zaradi tega lažje in hitrejšo. Le mrežno delovanje lahko daje dobre rezultate.

V zadnjih letih se dejavno povezujemo tudi z mladimi po Evropi in z nekaterimi ustanovami v evropskem prostoru. V programu *Mladina* sodelujemo pri mladinskih izmenjavah in v evropski prostovoljni službi. V letu 2002 smo obiskali Nizozemsko, naslednje leto pa so mladi iz Nizozemske obiskali nas. Letos bomo gostje na

Poljskem. Mladinske izmenjave in prostovoljsko delo, ki ga lahko opravljajo na tujem, so za naše udeležence čudovita in neponovljiva izkušnja. Projekti, kjer mladi dejavno sodelujejo, njim in mentorjem omogočajo pridobivanje pomembnih socialnih izkušenj, znanj in spretnosti; spodbujajo samostojnost, odkrivanje ter razvijanje posameznikovih potencialov in interesov. Delujejo kot nagrada ali pa spodbuda za dokončanje in nadaljevanje opuščenega šolanja. Omogočajo jim boljše razumevanje kulturnih posebnosti, kritično osvetljuje številne predsodke ter neenakosti v zvezi s kulturno pripadnostjo in tako prispevajo tudi k večji medkulturni strpnosti in k strpnosti do drugih nasploh.

Mateja Rozman Amon (pum@siol.net),
PUM pri Ljudski univerzi Radovljica

Projektno učenje za mlajše odrasle

Vloga PUM za vraščanje mladih v Evropsko unijo in globalno družbo

V mariborskem PUM redno izvajamo tečaj za dvigovanje evropske zavesti, ki vsebuje predavanja in delavnice o strukturi Evropske unije, o principih povezave (subsidiarnost), o jezikih in kulturah v Evropski uniji, o identiteti in skupnem pripadanju ter o evropskih vrednotah.

Če želijo, se mladi iz PUM lahko združijo v učno podskupino, v kateri izpeljemo tečaj esperanta – mednarodnega jezika. Zaradi njegove enostavnosti se ga je mogoče uspešno naučiti že v enem letu. Tečaj ponavadi končamo tako, da se udeležimo katerega od mednarodnih mladinskih srečanj. To je ponavadi v mesecu aprilu ali maju. Vse skupine doslej so se udeležile mednarodnega srečanja z naslovom *Prijateljstvo mladih esperantistov* v Strasbourgu. Ob tem so obiskale tudi Euroscolo, si ogledale Evropski parlament in tam tudi dejavno nastopile. Tudi sicer sodelujemo in se srečujemo z mladimi iz Evrope. Obiskali so nas tudi že v Mariboru.

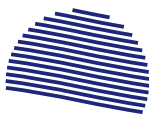
Ti projekti učenja esperanta omogočajo mladim, da:

- se naučijo splošnih določil slovnice, kar jim pomaga pri nadaljnjem učenju slovenščine in tujih jezikov;
- spoznajo jezik, ki jim omogoča prostovoljno sodelovanje v gibanju za mednarodno prijateljstvo;

- spoznajo kulturo mladih iz držav Evropske unije, kar spodbuja vrednoto enakopravnosti v Evropi;
- razvijajo vztrajnost pri učenju in strategije za doseganje zastavljenih ciljev.

Več o učenju esperanta v naših skupinah PUM smo v Novičkah že pisali.

Zlatko Tišljar (zlatko.tisljar@azm-lu.si),
PUM pri Andragoškem zavodu Maribor - LU

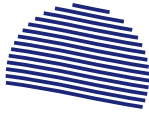
Projektno učenje za mlajše odrasle **Profesionalnost mentorja**

Ko razmišljamo o profesionalnosti mentorja, ne moremo mimo njegovega odnosa do dela. Profesionalnost ni le strokovnost – znanje in veščine, ki jih potrebujemo za delo. Ko govorimo o profesionalnosti, govorimo o svojih vrednotah, stališčih, o svoji pripravljenosti, občutku dolžnosti, področjih in mejah odgovornosti, skratka o našem odnosu do tistih, ki jim posvečamo svoje delo. Vse to pomembno vpliva na odločitve, ki jih kot mentorji sprejemamo v zelo različnih socialnih položajih. Bistveno, kar žene človeka, da postane mentor, pa je velika mera naklonjenosti, občutljivosti in ljubezni do mladih. Brez slednjega je vsako strokovno znanje nerodovitno.

Profesionalnost mentorja se kaže v kakovosti njegovega dela. Pri tem ni toliko pomembno, kaj delamo, temveč kako delamo in kakšne odnose pri tem vzpostavljamo z udeleženci. Mentor je tisti, ki naveže pristen stik z udeleženci skupine. Biti mora odprt, dostopen in dejaven. Čeprav daje pobude za delo in zabavo, mora hkrati zaznati in upoštevati želje in potrebe vsakega člana. Pogosto je v vlogi moderatorja skupine, ki ji pomaga uskladiti posamične in skupne cilje. Biti mora zelo prilagodljiv; imeti mora nekakšen notranji občutek za ljudi, to pomeni, da opazuje in zazna, kakšno je vzdušje v skupini, in se nanj tudi ustrezno odzove. Vsebina dela, ki si jo izberemo, ni najvažnejša. Pomembno je, kaj z delom pridobijo posamezniki in skupina, zato moramo ustvariti priložnosti za skupinske in posamične refleksije.

Del naše profesionalnosti je tudi stalna skrb za strokovni in osebni razvoj, kar pomeni, da razmišljamo tudi o svojem delu in o tem, kako ga opravljamo, ter o izobraževanju in učenju, ki ga potrebujemo.

Mateja Mlakar (mocis.pum@siol.net),
PUM pri MOCIS Slovenj Gradec

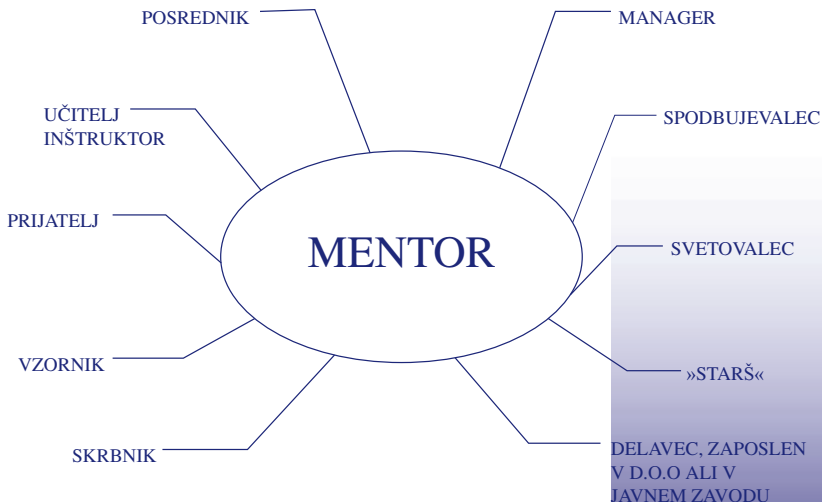

Projektno učenje za mlajše odrasle **Mentorjev odnos do mladih in položaj mentorjev v PUM**

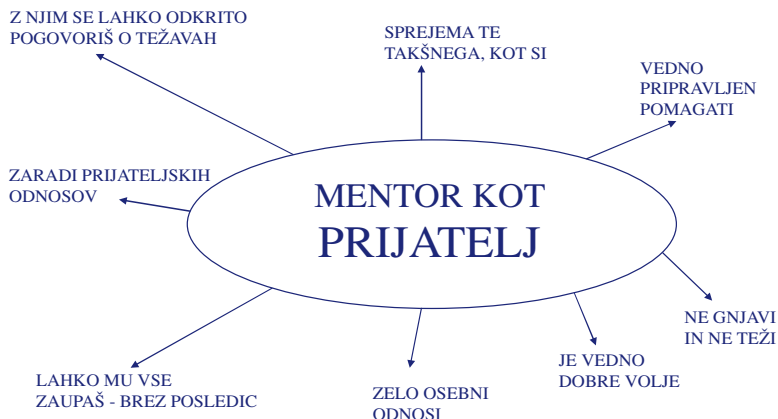
Program vodimo posebej usposobljeni mentorji, ki delujemo zunaj mehanizmov avtoritarnosti in discipliniranja. Avtoritativni stil delovanja pri delu z udeleženci PUM ni priporočljiv, ker se mentorji v vlogi tistih, ki dajemo naloge, ne moremo na čustveni ravni približati udeležencem in z njimi vzpostaviti pristnega, toplega in spoštljivega odnosa.

Rezultati evalvacije izkazujejo, da smo mentorji najpomembnejši dejavnik, zaradi katerega začnejo udeleženci spreminjati svoje poglede in stališča ter ob koncu dosežejo rezultate, ki jih predvideva PUM. Mladi se lahko s svojimi težavami in vprašanji vedno obračajo na nas. Mentorji se trudimo biti dobri, prijazni in sočutni, kar pa želimo naučiti tudi udeležence. Nismo samo učitelji in vzgojitelji, ampak smo predvsem tisto, s čemer nas opredelijo udeleženci programa. Ker me je zanimalo, kako nas vidijo udeleženci, sem o tem zanje pripravila poseben vprašalnik.

Ugotovila sem, da nam udeleženci pripisujejo zelo različne vloge, in sicer:

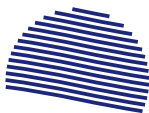

Med zgoraj navedenimi vlogami, ki nam jih pripisujejo mladi, se mentor največkrat omenja kot prijatelj, zato sem želela izvedeti še, zakaj nas vidijo kot prijatelje. Rezultati so povzeti na spodnjem vzorcu:

Želim si, da bi postale vse slovenske šole otrokom prijazne in tako naravnane, da učitelji ne bi bili samo učitelji in vzgojitelji, ampak tudi prijatelji, ki bi mlade brezpogojno sprejemali takšne kot so, jim bili vsak trenutek na voljo in imeli dovolj časa za pogovore z njimi.

Damjana Kotnik (mocis.pum@siol.net),
PUM pri MOCIS Slovenj Gradec

Projektno učenje za mlajše odrasle **PUM z vidika izvajalske organizacije**

Začetek leta 1998 predstavlja rojstvo izvajalske organizacije TIN Ljubljana, v kateri je dobil svoj prostor program PUM. Hitro, drzno, odgovorno in brez trdnih materialnih temeljev se je oblikovala institucija, ki je prerasla v prepoznavno ustanovo, trdno povezano z vzpostavljanjem programa PUM.

Prav izvajalska organizacija je tista, ki ustvari življenjski prostor programu in daje mladim priložnost, da se srečujejo in v ustvarjalni interakciji odkrivajo nov smisel svojega življenja ter svoje dejavne vključenosti v socialno okolje. Osnovno poslanstvo

izvajalske organizacije TIN Ljubljana se je - v odnosu do programa PUM - začelo oblikovati kmalu po prvih izkušnjah. Predpogoj za to, da bo program dobro deloval, je ta, da ustanova ne sme biti ne šola in ne vzgojni zavod, še manj pa prostor za »popravljanje napačnih odločitev«, čeprav v resnici vsebuje vse naštet elemente. Udeležencem mora ponuditi večrasežnostni prostor za učenje in ustvarjanje, prostor, kjer dobivajo lastne potrditve in priznanja, pomembne napotke in nasvete za življenje in premagovanje dilem, ki so jih privedle v različne položaje, kot so: izstop iz šole, odtujenost od družbe, vrstnikov in družine ipd. Kompleksnost problematike narekuje izvajalcem organiziranost, ki te zahtevane elemente povezuje v celovito pomoč mladim. Tako lahko deluje samo tista izvajalska organizacija, ki ima dobro usposobljene strokovnjake, ustrezne prostorske in materialne pogoje za delo ter v celoti deluje enovito in v prid ciljem, ki jih program PUM postavlja.

Pomembna nagrada za delo v programu PUM je vsekakor zadovoljstvo udeležencev, ki se v danem okolju iz 'manj sprejemljivih' spremenijo v močan potencial ožje in širše skupnosti, v kateri živijo in delajo. To nas pri izvajanju tega programa opogumlja in nam daje moralno zadovoljstvo.

Če smo na eni strani zadovoljni s svojim strokovnim poslanstvom in delom v dobro mladih in družbe v celoti, nas že vsa leta bremeni občutek prezrtosti in mačehovskega odnosa državnih in lokalnih ustanov, ki bi morale dosledno in v celoti finančno podpreti tako pomemben program. Tudi dobri rezultati, uspešna razvojna naravnost, mednarodna povezovanja in priznanja niso dovolj, da bi se odgovorni na najvišji ravni zavedali, kako pomembno delo opravljamo. Ena najtežjih nalog izvajalske organizacije je finančna konstrukcija izpeljave programa, saj moramo s 70 % denarja izpeljati celoten program. Za tovrstno sposobnost bi nam tudi najboljši matematiki dali vse priznanje.

Zavedam se, da brez dobrega strokovnega kadra in brez ljubezni do tega dela nikakor ne bi zmogla ustvariti organizacije, kakršna je danes. Ne glede na zelo hude finančne probleme, s katerimi se že od vsega začetka soočamo pri izvajanju programa, vem, da nas bodo še naprej plemenitili srečni in zadovoljni mladi ljudje, ki se zavedajo, kako pomembno je dejstvo, da te nekdo posluša in sliši.

Vera Nuhijev Galičič (vera.nuhijev-galicic@tin-ljubljana.si),
PUM pri TIN Ljubljana

DOMAČE NOVIČKE

Mednarodni projekti **Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc¹**

Na Andragoškem centru Slovenije smo oktobra 2004 pričeli z delom v mednarodnem projektu z naslovom *Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc (Key Skills Portfolio Assisted Learning)*, in sicer sodelujemo kot partnerji v projektu. Nosilec projekta je European Institute for E-learning (EIFEL) iz Pariza, ustanova, ki se med drugim ukvarja z razvijanjem in vpeljavo elektronskega portfolija za različne namene, kot partnerji pa sodelujejo: School of Second Chance (Francija), Edinburgh University Settlement (Velika Britanija), Careers Wales North West (Velika Britanija), The MRS Consultancy Ltd (Velika Britanija), Deutsches Rotes Kreuz (Nemčija), PaperFree Systems Ltd (Velika Britanija) in Andragoški center Slovenije.

Temeljni **namen projekta** je poudariti pomen ter vpliv elektronskega portfolija v postopku razvijanja ter vrednotenja ključnih kompetenc, pri čemer se projekt osredotoča na posameznike in ustanove, izvajalce programov za razvijanje ključnih kompetenc pri mlajših odraslih. Ključne kompetence imajo namreč pomembno vlogo pri doseganju strateškega cilja Evropske unije, to je: postati najbolj konkurenčna in dinamična, na znanju temelječa družba v svetu, sposobna vzdrževati stalno ekonomsko rast z več in boljšimi razpoložljivimi delovnimi mesti ter večjo socialno povezanostjo. Odrasli s slabše razvitimi spretnostmi zasedajo praviloma slabše plačana delovna mesta, zato je vedno večja potreba po množičnem zviševanju ravni ključnih spretnosti evropskega prebivalstva, še posebej mlajših odraslih, kar zahteva tudi razvoj inovativnih pristopov, v okviru katerih tehnologija ni razumljena kot pripomoček v postopku pridobivanja ključnih spretnosti, temveč kot pripomoček pri spodbujanju odraslih k samoiniciativnosti in samostojnosti pri lastnem učenju.

Projekt predvideva naslednje **temeljne dejavnosti**:

- analiza definicij ključnih kompetenc ter pristopov za pridobitev in vrednotenje letih na evropski ravni,
- analiza stanja na področju uporabe elektronskega portfolija v programih za pridobivanje ključnih kompetenc mlajših odraslih,
- konzultacije s strokovnjaki, ki delajo z mlajšimi odraslimi, katerih namen je razvoj elektronskega portfolija kot podpornega instrumenta pri pridobivanju ključnih kompetenc mlajših odraslih,

¹ Projekt sodi med projekte programa Socrates, Grundtvig I: European Cooperation Projects.

- vzpostavitev mreže strokovnjakov v različnih evropskih državah z namenom razviti in promovirati uporabo elektronskega portfolija v programih pridobivanja ključnih kompetenc mlajših odraslih,
- priprava priporočil za uporabo elektronskega portfolija v izobraževalnih programih za mlajše odrasle, namenjenih vsem izvajalcem izobraževalnih dejavnosti (javnim in zasebnim),
- priprava priporočil uporabnikom elektronskega portfolija ter s tem povezane tehnologije z namenom povečati uporabnost tovrstne tehnologije in prakse,
- priprava orodij za implementacijo na praktični ravni,
- izvedba pilotne uporabe elektronskega portfolija,
- izdelava internet portala, priprava temeljnih priporočil za uporabo elektronskega portfolija v programih usposabljanja mlajših odraslih, organiziranje seminarjev in delavnic, zbiranje informacij ter diseminiranje rezultatov projekta v treh jezikih (francoščina, angleščina in nemščina).

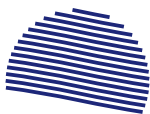
Projekt ima več **pričakovanih rezultatov** in predvidenih **več učinkov**. Tako naj bi v okviru projekta vzpostavili mreže uporabnikov elektronskega portfolija in izdelali navodila ter pripomočke za vpeljevanje elektronskega portfolija v programih za razvijanje ključnih kompetenc pri mlajših odraslih. Nadalje naj bi izdelali priporočila za uporabo elektronskega portfolija za vse, ki kakorkoli prispevajo k izobraževanju ter družbenemu vključevanju mlajših odraslih. Med pomembne rezultate oziroma učinke projekta sodi tudi izdelava priporočil za vse potencialne uporabnike elektronskega portfolija, s čimer bi povečali oziroma razširili možnosti uporabe tovrstne tehnologije v neposredni praksi. Seveda pa bi partnerske organizacije v projektu poskrbele tudi za izpeljavo seminarjev ter delavnic z namenom vpeljati rezultate projekta v širši evropski prostor.

Rezultati oziroma učinki projekta bi tako zajeli **tri temeljne ciljne skupine**:

- mlajše odrasle s slabše razvitimi ključnimi kompetencami,
- izvajalce programov za pridobivanje ključnih kompetenc, katerih ciljna skupina so mlajši odrasli,
- odgovorne osebe za področje vseživljenjskega učenja ter oblikovanja kvalifikacijske politike.

Novi pristopi v postopkih pridobivanja in izkazovanja ključnih kompetenc bi mlajše odrasle motivirali za pridobivanje novih spretnosti in kompetenc, pri čemer bo portfolijo izkazoval različne učne dosežke in uspehe posameznika in bo imel tako zanj doživljenjsko vrednost. Izvajalci programov bodo lahko nove pristope učenja in poučevanja vpeljali neposredno v lastno učno prakso, medtem ko bodo odgovorne osebe, ki med drugim tudi krojijo politiko na področju vseživljenjskega učenja, bolj razumele različne pristope razvoja in vrednotenja ključnih kompetenc.

Vera Mlinar (vera.mlinar@acs.si), ACS

Predstavite izobraževalno ponudbo v Pregledu **Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2005/2006**

V Andragoškem centru Slovenije tudi letos vabimo izvajalce izobraževanja odraslih, da predstavijo svojo izobraževalno ponudbo širši javnosti. Zbrane podatke o izobraževalni ponudbi v prihodnjem šolskem letu bomo jeseni objavili na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije (<http://www.acs.si/pregled/>).

K sodelovanju ponovno vabimo vse izvajalce, ki ste v Pregledu svojo izobraževalno ponudbo objavili že pretekla leta, veseli pa bomo tudi vsakega novega izvajalca, ki bo s svojimi programi dodatno popestril izobraževalno ponudbo za odrasle. Da bodo informacije o možnostih izobraževanja in učenja pravočasno na voljo vsem, ki iščejo primerne izobraževalne programe, bomo podatke zbirali **od 15. junija do 20. julija 2005**, in sicer na dva načina:

- **preko elektronskih obrazcev** na internetu (<http://www.acs.si/pregled>), menijska opcija **Internetni vnos**. Izvajalci izobraževalnih programov, ki ste svojo ponudbo predstavili že lani, boste v začetku junija po pošti prejeli uporabniško ime in geslo za internetni vnos podatkov. Novi izvajalci, ki se v Pregledu še niste predstavili, lahko na zgoraj navedeni spletni strani izpolnite prijavnico; dodelili vam bomo uporabniško ime in geslo za vnos vaše izobraževalne ponudbe.
- **z navadnimi vprašalniki**, ki vam jih bomo na vašo željo poslali po pošti ali na elektronski naslov, na voljo pa bodo tudi na spletnem naslovu <http://www.acs.si/pregled/predstavitev.htm>.

Podrobnejše informacije dobite pri Eriki Brenk (01 5842 570, erika.brenk@acs.si) ali Maji Delalut (01 5842 557, maja.delalut@acs.si).

Veseli bomo vašega sodelovanja.

Maja Delalut (maja.delalut@acs.si),
zunanja sodelavka ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2005

Priznanja ACS za leto 2005

Poročilo o izpeljavi javnega razpisa zbiranja predlogov

Letos bodo priznanja Andragoškega centra Slovenije podeljena že devetič. Prijave kandidatov oziroma njihove kandidature za priznanje zbiramo z javnim razpisom, ki je bil tokrat odprt od 30. marca do 29. aprila. Za obveščenost potencialnih predlagateljev skrbimo s pomočjo tiskanih in elektronskih medijev. Razpis je bil tako objavljen v Novičkah (marec 2005), na spletni strani ACS (<http://www.acs.si/zarisce/>), na spletni strani TVU (<http://tvu.acs.si>), v Eurydice novicah 553 (30. marec 2005) in na spletni strani <http://www.mojedelo.com/portal/> oziroma <http://www.portalznanja.com/>. Animacijski zapis je izšel v aprilski številki Znanja, e-mesečnika za strokovni razvoj (http://www.edupool.si/znanje/znanje_2005/znanje_april.htm) in v TVU-Novičkah 1/2005. Pozornost smo skušali pritegniti tudi prek spletnega foruma koordinatorjev in izvajalcev TVU.

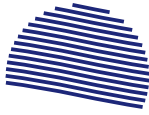
Najzahtevnejši del predizbornega postopka je nedvomno izpolnjevanje razpisne dokumentacije in zbiranje dokazil, zato smo bili ves čas trajanja razpisa na voljo za svetovanje predlagateljem - bodisi neposredno bodisi prek telefona in pošte.

Skupno je na razpis prispelo skupno **26 predlogov** za priznanja ACS 2005, in sicer:

- v I. kategoriji (priznanja posameznikom za izjemne dosežke in bogatitev lastnega znanja) **3 predlogi**,
- v II. kategoriji (priznanja skupinam za izjemne dosežke in bogatitev lastnega znanja) **5 predlogov** in
- v III. kategoriji (priznanja za izjemne strokovne in promocijske dosežke pri bogatitvi znanja drugih) **18 predlogov** (za **11 posameznikov, 2 skupini, 1 društvo, 2 ustanovi in 2 podjetji**).

En predlog je prispel po razpisnem roku in je bil nepopoln. Komisija za podeljevanje priznanj ACS 2005 bo tako obravnavala **25 veljavnih predlogov**, med katerimi so tudi trije, ki se nanašajo na kandidate iz zamejstva, česar smo še posebej veseli, saj to priča o povezanosti slovenskega prostora, pa tudi o tem, da kultura učenja ne pozna meja.

Slavica Borka Kucler (slavica.borka.kucler@acs.si), ACS

9. andragoški kolokvij

Vseživljenjsko učenje, namenjeno aktivnemu državljanstvu

Biti aktivni državljan pomeni biti dejaven in aktiven del skupnosti, biti spodbujen k sodelovanju, biti obveščen ... Globalizacija terja nove oblike političnih in socialnih struktur, v katerih naj državljani udeležujejo svojo dejavno vlogo, na drugi strani pa podatki kažejo, da se Evropejci v tradicionalnih demokratičnih procesih zavestno odtegujejo dejavnejšemu sodelovanju v družbi. Tako v iskanju novih oblik vse bolj v ospredje stopa potrebnost vključevanja organizacij in državljanov na nižjih ravneh. Problem, ki ob tem nastaja, pa je pomanjkanje znanja, spretnosti in razumevanja novih potreb predvsem najmanj izobraženih in skupin, ki jim grozi socialna izključenost.

Kot smo v prvi številki TVU-Novičk že najavili, tudi letos v okviru Tedna vseživljenjskega učenja organiziramo že deveti andragoški kolokvij, ki bo potekal **14. in 15. oktobra** v prostorih **hotela Mons v Ljubljani**. Neposredno po odprtju TVU 2005, s katerim bomo še posebej slovesno obeležili deseto obletnico festivala učenja, bo sledil kolokvij z mednarodno udeležbo, ki smo ga naslovili *Z vseživljenjskim učenjem do aktivnega državljanstva*.

Programski odbor kolokvija, v sestavi dr. Vida A. Mohorčič Špolar (ACS), dr. Angelca Ivančič (ACS), mag. Zvonka Pangerc Pahernik (ACS), mag. Mitja Sardoč, (Pedagoški inštitut), dr. Andreja Barle Lakota (Urad za razvoj šolstva), dr. Peter Jarvis (University of Surrey, Anglija) in dr. Agnieszka Bron (University Stockholm, Švedska), je k sodelovanju povabil nekatere ugledne tuje in domače strokovnjake s tega področja.

Doslej so sodelovanje potrdili naslednji plenarni referenti iz tujine:

- pri nas dobro znani strokovnjak, *prof. dr. Peter Jarvis* (Anglija), bo predaval o vseživljenjskem učenju, socialnem kapitalu in aktivnem državljanstvu,
- *dr. Kari E. Nurmi* (Finska) naj bi predstavil e-demokracijo v povezavi z učenjem aktivnega državljanstva,
- *dr. Ramon Fletcha* (Španija) se bo dotaknil pereče teme o participativni demokraciji in marginalnih skupinah,
- *dr. Julia Preece* (Škotska) bo predavala o spolni determiniranosti aktivnega državljanstva,
- *Nick Walters* (Anglija) bo spregovoril na temo *Šola med vzgajanjem »dobrih« in »aktivnih« državljanov*,

- *dr. Ruud Veldhuis* (Nizozemska) bo nanizal spoznanja o znanju in kompetencah, potrebnih za aktivno državljanstvo,
- na kolokviju pa bo sodelovala tudi *dr. Vedrana Spajič Vrkaš* (Hrvaška), ki jo bomo zaprosili, da predstavi področje promocije za učenje aktivnega državljanstva.

Med domačimi predavatelji bodo:

- *dr. Vida A. Mohorčič Špolar*, ki bo razmišljala o aktivnem državljanstvu v vsakdanjem pojmovanju,
- *dr. Matej Makarovič* bo orisal klasične in inovativne oblike družbene participacije v posttranzicijskih državah,
- *dr. Alenka Janko* bo predstavila povezavo med identiteto in aktivnim državljanstvom skozi problematiko družbene participacije etničnih manjšin,
- nacionalni koordinator evropskega Leta državljske kulture, *mag. Mitja Sardoč*, bo predstavil dejavnosti, ki ob tem med letom tečejo v Sloveniji.

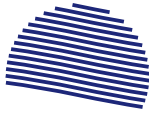
Ponovno vas vabimo, da se udeležite letošnjega 9. andragoškega kolokvija. Prijavite se lahko prek spletnega naslova <http://tvu.acs.si/ak/09/prijava> ali po pošti na naslov: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, s pripisom *Za 9. andragoški kolokvij*. Udeležba je brezplačna. Ob začetku kolokvija bodo udeleženci prejeli zgoščenko s povzetki referatov. Delovni jezik kolokvija bo angleščina.

Pomembnejši datumi:

- **20. junij** prijava in oddaja povzetka, če boste sodelovali s prispevkom;
- **30. avgust** prijava na kolokvij, če boste sodelovali brez prispevka;
- **12. september** za oddajo celotnega prispevka;
- **22. september** zadnji rok za potrditev udeležbe.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri dr. Angeli Ivančič (e-naslov: aivancic@acs.si) in Petri Javrh (e-naslov: petra.javrh@acs.si). Obiščite tudi naše spletne strani: <http://tvu.acs.si/ak/>, kjer vas bomo o podrobnostih sproti obveščali.

Petra Javrh (petra.javrh@acs.si),
zunanja sodelavka ACS

Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto **Pet let tematske koordinacije Tedna vseživljenjskega učenja**

Že peto leto TVU pod okriljem Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto v lokalnem okolju prerašča v edinstven in vsako leto širše zastavljen projekt. Uresničiti ga zmoremo le s pridruženimi soustvarjalci, ki jih je na naše veselje iz leta v leto vse več. Lahko bi zapisali, da postaja pravi področni festival prireditev, ki spodbujajo k učenju, odkrivanju novih spretnosti in znanj, ponujajo možnosti za osebni razvoj, informirajo, spodbujajo, vabijo ...

Če so nam **prva tri leta** sodelovanja v projektu TVU zaznamovali dogodki, s katerimi smo predstavljali predvsem svojo ponudbo in izobraževalne možnosti, ki smo jih razvili, pa je v projektu TVU leto **1999** poseben mejnik. Prvič smo namreč spodbudili k sodelovanju različne ustanove – pridružilo se nam je 22 podizvajalcev, skupaj pa smo izpeljali 91 različnih prireditev. Prvič smo se že v času načrtovanja projekta in njegove priprave povezali z Mestno občino Novo mesto ter petimi občinami Šentjernej, Škocjan, Mirna Peč, Dolenjske Toplice in Žužemberk, ki so bile tudi pokroviteljice Tedna. Čeprav je bilo leto 1999 deklarirano kot mednarodno leto starejših, smo se odločili za slogan *Leto družbe ljudi vseh starosti*. Dejstvo je, da je človeku za vse življenje, še posebej pa za starost, potrebno izobraževanje. Toda tudi naša lastna starost je odvisna od tega, kako in koliko znamo to ozavestiti že v mladosti. Vsak zase in skupaj namreč oblikujemo odnos družbe do starosti. S tem v mislih smo se skupaj z lokalnimi skupnostmi odločili, da v tem letu tematski del prireditev namenimo strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju in aktualni prenovi šolskega sistema. V številnih delavnicah so strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju pridobivali in izmenjevali svoje izkušnje in znanje – na lokalno raven smo prenesli t.i. festival vzgoje in izobraževanja. Zaokrožale so ga številne predstavitvene, izobraževalne in spremljevalne prireditve, ki so bile namenjene vsem občanom: šolarjem, dijakom in še posebej starejši generaciji občanov.

Leta **2000** je bil tematski del projekta usmerjen v prizadevanja za zdrav način življenja. Pod naslovom *Za zdravo življenje* smo v okviru vseh šestih občin ožje dolenjske regije združili posameznike in ustanove, ki lahko na različne načine pripomorejo k ozaveščanju za boljšo kvaliteto življenja. V času razširjenega Tedna so se prepletale različne dejavnosti, med njimi so bile posebej poudarjene delavnice, predavanja in okrogle mize o temah, kot so uveljavljanje in spodbujanje zdrave prehrane, preprečevanje nesreč in nezgod, spodbujanje fizičnih dejavnosti, spodbujanje nekajenja,

preprečevanje okužbe z virusom HIV, različni načini preživljanja prostega časa, delavnice, v katerih smo spoznavali, kako se lahko izognemo stresu, ipd. Dejavnosti so bile namenjene vsem občanom: predšolskim in šolskim otrokom, dijakom in odraslim.

Programsko je bil Teden še bogatejši, zaznamovala pa ga je tudi za nas posebna izkušnja, saj smo se prek Andragoškega centra vključili v program EBIS in v naši sredini sprejeli udeležence mednarodne delavnice, ki smo jim predstavili naš koncept projekta, v živo pa so doživeli tudi utrip Tedna.

V letu **2001** smo se s tematskim delom odzvali na ugotovitve evropske raziskave o alkoholu in drugih drogah med našo šolsko mladino, ki je pokazala, da se je razširila uporaba alkohola, tobaka in nedovoljenih drog (najbolj marihuane) med slovenskimi šestnajstletniki. Raziskavo so v vseh sodelujočih državah izpeljali po standardizirani metodologiji. Dijaki so odgovarjali na enaka vprašanja, da bi bili podatki čim bolj primerljivi. Najbolj zaskrbljujoč je podatek, da se je v veliki večini držav, vključno s Slovenijo, povečala uporaba nedovoljenih drog, najbolj marihuane. Izvajalci prireditvev smo se odločili, da bomo s svojimi prispevki širili spoznanja o pomenu preventivnega delovanja za lastno zdravje, predstavili neformalne oblike izobraževanja za osebno rast; razvijali pri vseh generacijah potrebo in željo po gibanju in ukvarjanju z različnimi športi; seznanjali, kako prepoznati, se soočiti in odpraviti različne oblike zasvojenosti; omogočili, da ljudje poleg uradne spoznajo tudi alternativno medicino; posredovali spoznanja o zdravi prehrani, zdravem načinu življenja in skrbi za lastno zdravje.

TVU **2002** je prispeval k splošnemu neformalnemu izobraževanju za osebno rast in kvaliteto življenja v lokalnem okolju. Na srečanju izvajalcev TVU v aprilu 2002 smo izmenjali izkušnje in se dogovorili, naj bo povezovalna vsebina prizadevanje za večjo kvaliteto življenja. Izbrali smo skupni slogan *Dodajmo življenje življenju*. S prireditvami smo informirali in predstavljali predvsem možnosti za kvalitetnejše življenje posameznika, spodbujali k aktivnemu državljanstvu in večji odgovornosti za osebni razvoj vsakega posameznika.

S tematskim delom prireditvev smo se v TVU **2003** odzvali na pobudo nacionalnega koordinatorja in velik del dogodkov posvetili *mednarodnemu letu invalidov*. Kot območni koordinator smo pritegnili 70 partnerjev, med njimi ponovno zdravstvene ustanove in invalidske organizacije, kar je še posebej dragoceno. Različne prireditve je bilo mogoče spremljati že pred uradnim Tednom in še mesec dni po njem.

TVU **2004** se je dejavno vključil v evropsko leto izobraževanja s športom. Občane je nagovarjal s tematskim naslovom *Razgibaj telo, napni možgane*. V dvomesečnem programu prireditvev so se v vseh šestih občinah na področju ožje dolenjske regije

odvijale aktivne oblike preživljanja prostega časa, in sicer pohodi, športni izzivi za vse generacije, družinski sobotni dopoldnevi, s pomočjo predavanj in pogovorov o zdravju in športu pa se je širilo spoznanje o pomenu preventivnega delovanja za lastno zdravje ter zdravem načinu življenja. Poleg športnih prireditev so se zvrstili tudi predstavitveni dogodki, kulturne prireditve, ustvarjalne delavnice idr.

V nizu petih družinskih športnih dopoldnevov, ki so potekali na več lokacijah, smo želeli opozoriti na povezanost učenja in športa, saj športno udejstvovanje pripomore k vsestranskemu razvoju in izboljšanju psihosocialnega življenja, pospešuje pozitivne vedenjske vzorce, spoštljivost, odgovornost, samozavedanje in tekmovalnost. V sodelovanju z občinami, osnovnimi šolami, lokalnimi športnimi društvi, posamezniki in drugimi organizacijami smo obiskovalcem omogočili, da se preizkusijo v različnih športnih disciplinah, obenem pa spoznajo športe, ki so v našem prostoru manj poznani. S pohodi in hojo za zdravje smo želeli osvestiti ljudi, da je ta primerna za ljudi vseh starosti in različnih zmogljivosti in da si z intenzivno hojo krepimo zdravje.

Glede na to, da šport pritegne pozornost velikega deleža prebivalstva vseh starostnih skupin, je bil lanski TVU rekorden - tako po obsegu (skupno je bilo 291 prireditev) kot tudi po številu sodelujočih (92 zunanjih izvajalcev).

Veseli nas dejstvo, da se je v lanskem letu povečalo tudi število dogodkov, s katerimi se je vseživljenjsko učenje približalo tudi ljudem izven Novega mesta. Kajti učenje se za večino ljudi še vedno odvija pretežno lokalno, pa čeprav se pogosto poudarja pomen in vpliv globalizacije. Velik dosežek Tedna vseživljenjskega učenja v našem okolju je torej povezovanje različnih ustanov, lokalnih oblasti in gospodarstva v skupnem prizadevanju za večjo kakovost življenja - tako posameznika kot celotne skupnosti.

Meta Gašperšič (meta.gasperšič@ric-nm.si), RIC Novo mesto
Gabi Ogulin (gabi.ogulin@ric-nm.si), RIC Novo mesto

S POTI

Novi pristopi v okoliščinam in potrebam prilagodljivem učenju

Študijski obisk v Veliki Britaniji – 1. del

Koordinacija Mreže središč za samostojno učenje bila v letu 2004 uspešna s prijavo na razpisu Evropske komisije za program Leonardo da Vinci mobilnost za obdobje 2004 – 2006. Ideja o pripravi projekta izmenjave z naslovom *Novi pristopi v fleksibilnem učenju za 3. tisočletje* je nastala z načrtovanjem priprave podlag za različne razvojne dejavnosti v okviru projekta *Organizirano samostojno učenje v Sloveniji*.

Temeljni cilj obiska je bil, da skupina udeležencev, ki projekt *Organizirano samostojno učenje* izvajajo v praksi (svetovalci, informatorji in vodje središč za samostojno učenje), preuči angleške pristope v fleksibilnih oblikah učenja odraslih in si pridobi mednarodne izkušnje za izvajanje dejavnosti organiziranega samostojnega učenja v praksi. Definirali smo naslednje **operativne cilje izmenjave**: seznanjanje z novimi pristopi in koncepti v različnih oblikah fleksibilnega učenja odraslih v Veliki Britaniji, seznanjanje z različnimi oblikami centrov oz. središč za (samostojno) učenje odraslih, izmenjava strokovnih izkušenj s področja svetovanja odraslim za učenje in organiziranje učnih središč, seznanjanje z mrežami povezav med različnimi ponudniki (samostojnega) učenja, seznanjanje z vsebinami in načini usposabljanja za strokovne delavce v središčih za samostojno učenje, navezovanje stikov s strokovnjaki iz Velike Britanije in iskanje možnosti za sodelovanje v različnih mednarodnih projektih.

V času od **17. do 23. aprila 2005** je v Veliko Britanijo odpotovalo dvanajst predstavnikov slovenskih središč za samostojno učenje: Erika Pečnik (Knjižnica Otona Župančiča Ljubljana), Boža Bolčina (Ljudska univerza Ajdovščina), Maja Rupnik (Ljudska univerza Kočevje), Maja Gregorovič (Mestna knjižnica Izola), Franci Pesar (Ljudska univerza Celje), Jana Jan (INTER-ES Ljubljana), Jernej Adamič (CDI Univerzum Ljubljana), Rosana Tollazzi (Jezikovna šola Rossana Logatec), Franja Centrih (UPI - Ljudska univerza Žalec), Mirjana Šibanc (Ljudska univerza Velenje), Ema Perme (zunanja sodelavka ACS) in Jasmina Orešnik (ACS).

Izpeljava projekta mobilnosti je potekala v Torquayu in Birminghamu, kjer sta sedeža partnerskih organizacij v projektu.

The Training Partnership Limited (Torquay) je izobraževalna organizacija, ki je specializirana za poklicno usposabljanje in deluje v sodelovanju s številnimi evropskimi organizacijami za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Ima 50 partnerjev iz Evrope in zadnjih sedem let sodeluje v mednarodnih projektih v okviru programa *Leonardo da Vinci*. So med vodilnimi organizacijami v Veliki Britaniji, ki organizirajo praktično usposabljanje na delu v različnih sektorjih za posameznike in skupine iz vse Evrope.

Birmingham Central Library je osrednja knjižnica v Birminghamu in ena izmed največjih splošnih knjižnic v zahodni Evropi, ustanovljena leta 1865. Poleg široke palete knjižničnih dejavnosti je usmerjena tudi v delovanje na področju dviga kulture učenja. Leta 2000 so v knjižnici odprli učno središče za odrasle (*Learning Centre*), kjer različnim ciljnim skupinam ponujajo možnost samostojnega učenja zelo različnih vsebin, od učenja temeljnih spretnosti do načrtovanja osebne poklicne poti. Udeležencem nudijo tudi strokovno svetovanje. Vključeni so v nacionalno mrežo *LearnDirect*, ki udeležencem omogoča nove načine pridobivanja znanja na daljavo. Ponujajo vključevanje v različne programe s področja fleksibilnega učenja in izobraževanja, v sklopu katerih se povezujejo z različnimi ponudniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Partnerski organizaciji sta sodelovali pri pripravi in izpeljavi projekta, to je pri organizaciji nastanitev za udeležence izmenjave, študijskih obiskov različnih organizacij in predstavitev strokovnjakov, socio-kulturnih dejavnosti, lokalnih transportov, udeležencem sta izdali potrdila o izpeljani izmenjavi, sodelovali pa bosta tudi pri evalvaciji projekta izmenjave. Skupaj smo v petih dneh obiskali osem izobraževalnih in drugih organizacij, ogledali smo si pet učnih centrov za (samostojno) učenje odraslih, imeli smo priložnost izmenjati izkušnje s približno dvajsetimi strokovnjaki s področja izobraževanja odraslih in mladine.

Novo pridobljena znanja in izkušnje iz okolja, kjer so fleksibilne oblike učenja in izobraževanja že zelo razširjene, načrtujemo v največji možni meri uporabiti pri uveljavljanju organiziranega samostojnega učenja kot pomembne systemske prvine v slovenskem izobraževalnem sistemu, predvsem pa pri prenašanju novih pristopov v fleksibilnem učenju odraslih v prakso.

Več o obiskanih učnih centrih in evalvaciji izpeljanega projekta mobilnosti preberite v prihodnji številki *Novičk*.

Jasmina Orešnik (jasmina.oresnik@acs.si), ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Na poti do znanja

Kakovostna literatura v praksi

Tokrat so nas zanimalo izkušnje iz prakse, kaj anketiranci pojmujejo pod pojmom kakovostna literatura, ki bi jo uporabljali ali so jo uporabljali pri raznih izobraževalnih tečajih. In ugotovili smo, da jim največ pomeni, da so ključne stvari o določeni temi v učbeniku dovolj nazorno izpostavljene ter da so učbeniki pisani tako, da so uporabni tudi po določenem času:

- *»Kakovostna literatura je tista, s katero spremljam dogajanje na izobraževanju, si lahko kaj dopišem, mi daje več informacij, kot sem jih dobila na izobraževanju, ter mi omogoča, da, v kolikor se čez nekaj mesecev vrnem k njej, imam še vedno celoten pregled. Pomembno je, da je urejena po vrsti.«* (Marta Ivančič, 30 let)
- *»Kakovostna strokovna literatura doprinaša h kakovostnejšemu izvajanju programa, ki si ga je zastavila organizacija, kot tudi k popularizaciji programa za množično uporabo. Moja izkušnja pri uporabi strokovne literature je, da je vse preveč razvlečena in suhoparna, premalo pa je poudarjeno bistvo oziroma niso izpostavljena kratka navodila. Največkrat je literatura razvlečena, vsebuje podatke, ki jih pri uporabi nekega, recimo računalniškega programa, sploh ne rabimo. Vse preveč je informacij o vsebini. Recimo napredek strokovne literature pa se pozna pri učenju jezikov, literatura je že bolj prirejena komunikaciji in osnovam govora in ni več tako suhoparna, ampak tudi s skicami in vajami ter vnašanji posameznih besed v besedila poudarja bistvo.«* (Marina Horvat, 50 let)
- *»Če sta učbenik ali skripta napisana tako, da je obravnavana tema razumljiva, sta po moji oceni kvalitetna. Sicer pa mi je najbolj všeč, da je učbenik čim tanjši, ker se lahko snov hitreje naučim. Nasploh pa se mi zdi, da je kakovost literature za izobraževalne namene, ki je na trgu, dokaj povprečna.«* (Jani Dagarin, 41 let)
- *»Pri študijski literaturi najprej pogledam kazalo, da vidim, kako je knjiga razdeljena in kako se tematika razvija znotraj same knjige ali posameznega poglavja. Najbolj mi je všeč, da gre od splošne predstavitve tematike do bolj specifične. Pomembno je, da so z okvirčki izpostavljeni pomembni poudarki. Ne maram dolgozečenja, temveč mora biti jasno sporočilo. Dobrodošli so tudi primeri iz prakse – na posebni strani, da se jasno loči od teorije. Ne maram, da je preveč barv, še posebej pri priročnikih za tuje jezike, saj si raje sama uredim in podčrtam, kar se mi zdi pomembno.«* (Katja Kolar, 24 let)

Druga mnenja in članke si lahko preberete na <http://www.edupool.net/znanje/znanje.htm>.

Katarina Saje

PRIPRAVLJAMO

Andragoški center Slovenije

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje

Vabimo vas na srečanje z naslovom **Psihologija komunikacijskih odnosov s pomočjo analize vpogleda (insights analysis)**, ki bo v petek, **17. junija 2005, ob 9. uri** v sejni sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a, Ljubljana.

Se vam zgodi, da s sogovornikom preprosto ne najdete skupnega jezika in da pogovor ne steče po vaših načrtih? Si želite izboljšati osebno učinkovitost medsebojnega sporazumevanja?

Si vsakodnevno postavljate vprašanje, kako na pravilen način pristopiti k strankam oziroma vašim poslovnim partnerjem? Ste prepričani, da potrebujete spremembe v vašem komunikacijskem pristopu? Vas zanima, kako uporabljati različne pristope pri sporazumevanju in iščete nove poti? Želite z razvojem lastnih potencialov pridobiti konkurenčno prednost?

S pomočjo analize vpogleda v številnih mednarodnih podjetjih poteka transformacija posameznikov, delovnih skupin in organizacije za doseganje dobrih poslovnih in razvojnih rezultatov. Analize kažejo, da je ključ uspešnih podjetjih v razvijanju odličnih odnosov s sodelavci in poslovnimi partnerji. Poudarek je na tem, kako zgraditi most sodelovanja med različnimi ljudmi, kako lahko ciljno usmerjeno ravnamo in tako izboljšamo uspešnost svojega vedenja ...

Srečanje bo vodila *mag. Darja Zorko Mencin*, ki je pridobila mednarodni certifikat *Insights trainer*; je članica Društva moderatorjev Slovenije, strokovnjakinja za razvoj kadrov in moderatorka.

Srečanje bo trajalo približno uro in pol. Prosimo, da udeležbo na srečanju **potrdite najkasneje do srede, 15. junija 2005**, Zdenki Birman Forjanič (tel. 01 5842 571, lahko pa tudi faksu 01 5245 881).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

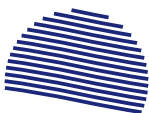
POSVETI/KONFERENCE

EDEN 2005 Annual Conference
(Letna konferenca EDEN 2005)

Lifelong e-Learning (Vseživljenjsko e-učenje)

Helsinki, Finska, 20. do 23. junij 2005

Za podrobnejše informacije o mednarodni konferenci lahko pišete na naslov: EDEN Secretariat, Budapest University of Technology and Economics, H-1111 Budapest, Egrý J. u. 1, Hungary (tel.: + 36 1 463 1628, + 36 1 463 2537, faks: + 36 1 463 1858, e-naslov: secretariat@eden-online.org) ali pa si ogledate spletno stran <http://www.eden-online.org/eden.php?menuId=229>.

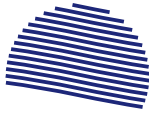

3rd CRLI International Conference
(3. mednarodna konferenca CRLI)

What a Difference a Pedagogy Makes: Researching Lifelong Learning and Teaching (Različni pristopi v pedagogiki: raziskovanje vseživljenjskega učenja in poučevanja)

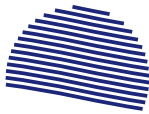
Stirling, Škotska, 24. do 26. junij 2005

Natančnejše informacije lahko dobite pri Claire Scott, Centre for Research in Lifelong Learning, Glasgow Caledonian University, 6 Rose St, Glasgow G3 6RB, Scotland, UK (tel.: +44 141 273 1340, faks: +44 141 270 1318, e-naslov: c.a.scott@gcal.ac.uk) oziroma na spletni strani: <http://crl.gcal.ac.uk/conf.htm>.

3rd Conference on the Public Sector
(3. konferenca javnega sektorja)
Ljubljana, Slovenija, 30. junij do 2. julij 2005

Podrobnejše informacije najdete na spletni strani Ekonomske fakultete v Ljubljani
<http://www.ef.uni-lj.si/en/publicsector/home.asp>.

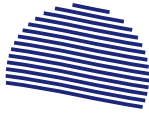

EAEN Conference
(Konferenca EAEN)

Learning Beyond Cognition
(Učenje onkraj kognitivnih zmožnosti)

Copenhagen, Danska, 30. junij do 2. julij 2005

Za podrobnejše informacije o mednarodni konferenci lahko pišete na naslov: Henrik Stein, The Danish University of Education, Emdrupvej 101, DK-2400 Copenhagen NV, Denmark (tel.: +45 8888 9062, faks: +45 8888 9001, e-naslov: stein@dpu.dk), ali pa si ogledate spletne strani <http://www.dpu.dk/site.asp?p=5120>.

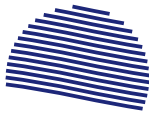

International Conference on Lifelong Learning
in the Balkans
(Mednarodna konferenca o vseživljenjskem
učenju na Balkanu)

**A Historical Context and Current Trends
(Zgodovinski kontekst in sodobni trendi)**

Beograd, Srbija in Črna gora, 1. do 3. julij 2005

Podrobnejše informacije najdete na spletni strani v pdf datoteki:
<http://www.auth.gr/basoped/doc/Balkaninfoconf.pdf>.

48th Salzburg Talks for Principals in Adult
Education
(48. salzburški razgovori za vodstvene kadre v
izobraževanju odraslih)

**Adult Education – A Tall Order? – Critical approaches to life-
long learning
(Izobraževanje odraslih – težka naloga? – Kritični pristopi k
vseživljenjskemu učenju)**

Eugendorf/Salzburg, Avstrija, 10. do 14. julij 2005

Podrobnejšo predstavitev lahko preberete na spletni strani
<http://www.vhs.or.at/fortbildung/salzbges.htm>.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica ACS od 1. do 7. junija zaradi adaptacije zaprta.

Uršič, Duško; Nikl, Aljoša: Učecha se organizacija : sistemsko-organizacijski vidik. Maribor : Management Forum, 2004. 436 str. : ilustr. ; 24 cm. (Zbirka Management / Management Forum ; knj. 4)

Video podprto učenje na daljavo (Elektronski vir) : učni pripomoček za učitelje, študente in učence pri poučevanju = Video supported online communities : VISIO-COM / avtorji Bogdan Dugonik... [et al.] ; fotografije Liljana Sušnik, Bogdan Dugonik, Matjaž Dobnik. Končna različica (13.9.2002). V Mariboru : Univerza, 2002. 1 optični disk (CD-ROM) : zvok, barve ; 12 cm

Work process knowledge / edited by Nicholas Boreham, Renan Samuráay and Martin Fischer. London ; New York : Routledge, 2002. XI, 244 str. : ilustr. ; 24 cm. (Routledge studies in human resource development)

Adult education in Africa and Latin America : intercultural experiences in a multi-cultural encounter / compiled by Wolfgang KŁper and Teresa Valiente-Catter. 1st ed. (Eschborn) : Deutsche Gesellschaft fŁr Technische Zusammenarbeit = GTZ, cop. 2001. 435 str. ; 22 cm

Adult literacy : the next generation : an NCAL white paper. Philadelphia : National Center on Adult Literacy, University of Pennsylvania, 1995. IV, 30 str. ; 28 cm. (NCAL technical report ; TR95-01). Dostopno tudi na: <http://www.literacyonline.org/products/ncal/pdf/TR9501.pdf>

Cencič, Majda: Pedagoška metodologija. 1. natis. Koper : Pedagoška fakulteta, 2004. 23 f. ; 30 cm. (Zbirka Študijska gradiva / Pedagoška fakulteta Koper ; zv. 10). Natisnjene prosojnice

Comenius 1 : priročnik za šole / (prevod in priredba Andreja Lenc, Eva Jurman, Maja Mihelič Debeljak ; uredila Andreja Lenc). Ljubljana : Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja = CMEPIUS, 2004. 68 str. : ilustr. ; 30 cm. Prevod in priredba dela: Comenius 1 Handbook for Schools.

Perspectives on lifelong learning in the Mediterranean : proceedings of the conference / Conference Lifelong Learning in the Mediterranean ; edited by David Caruana and Peter Mayo. Bonn : Institute for International Cooperation of the German Adult Education Association (IIZ/DVV), cop. 2004. 116 str. ; 24 cm. (International perspectives in adult education ; 46)

Developing and delivering adult degree programs / James P. Pappas, Jerry Jerman, editors. San Francisco : Jossey-Bass, cop. 2004. 102 str. ; 23 cm. (New directions for adult and continuing education, ISSN 1052-2891 ; no. 103)

Dobnik, Nadja: Vloga tutorja pri študiju na daljavo : priročnik za tutorje Visoke poslovne šole Ekonomske fakultete v Ljubljani. 2. dopolnjena izd. Ljubljana : Pedagoški center Ekonomske fakultete, 2002. VI, 50 str. : ilustr. ; 24 cm. (Mentor : Zbirka Priročniki za predavatelje in mentorje)

Skills for life as the key to lifelong learning - Towards achieving the Lisbon strategy : report of the conference held in Brussels on 17th May 2004 / The European Civil Society Platform on Lifelong Learning ; (responsible for publication Ellinor Haase). Brussels : EAEA, 2004. 59 str. ; 30 cm

Grund- und Strukturdaten 2003/2004. Bonn ; Berlin : Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2004. 501 str. : tebele ; 15 cm

Ileršič, Ana: Izobraževanje in zaposlovanje oseb s statusom azila : diplomsko delo. Ljubljana : (A. Ileršič), 2003. 91 f., 28 f. pril. ; 30 cm

Implementing the strategy for lifelong learning : catalogue of the exhibition accompanying the conference "Regional Partnerships for Lifelong Learning" - Berlin, November 8-9, 2004 = Die Strategie für das Lebenslange Lernen verwirklichen : Ausstellungskatalog zur Konferenz "Regionale Netzwerke für Lebenslanges Lernen" - Berlin, 08./09. 11. 2004. Berlin : Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2004. 234 str. : ilustr. ; 30 cm

Izbirajmo z glavo : osveščeni živimo bolje : (priročnik za potrošniško izobraževanje odraslih) / priročnik je pripravila skupina CEA ; (prevod Sonja Gajič, Iza Junkar, Tjaša Krisper Kutin). Dunaj : Skupina CEA, 2003. 167 str. : ilustr., tebele ; 21 cm

Kaplan, Matthew S.: School-based intergenerational programs. Hamburg : Unesco Institute for Education, 2001. 43 str. ; 30 cm

Klercq, Jumbo: Learning in later life in Europe : policy paper. Baarn : Odyssee, 2004. 12 str. : ilustr. ; 30 cm

Learning regions - providing support networks : programme presentation. Berlin : Federal Ministry of Education and Research, 2004. 74 str. : ilustr. ; 30 cm

Magajna, Lidija: Specifične motnje učenja in pismenost pri mladostnikih in odraslih : mednarodni primerjalni projekt na področju pismenosti (sekundarna analiza mednarodne raziskave pismenosti odraslih) : raziskovalno poročilo / odgovorna nosilka Lidija Magajna ; sodelavci Marija Kavkler... (et al.). Ljubljana : Razvojno-raziskovalni inštitut Svetovalnega centra, 2004. 104 f. : graf. prikazi, tabele ; 30 cm

Marsick, Victoria J.; Bitterman, Jeanne; Veen, Ruud van der: From the learning organization to learning communities toward a learning society. Columbus (Ohio) : ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education, Center on Education and Training for Employment, College of Education, the Ohio State University, 2000. VII, 64 str. (Information series ; no. 382). Dostopno tudi na: http://www.cete.org/acve/mp_marsick_01.asp

Zbornik prispevkov mednarodnega posveta o splošni izobrazbi, Portorož, 16.-17. april 2004 / (avtorji besedil Zdenko Medveš... (et al.) ; redakcija Zora Rutar Ilc, Branko Slivar, Mira Turk Škraba). Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2004. 292 str. : ilustr. ; 24 cm

Nastavnik i suvremena obrazovna tehnologija : zbornik radova / me|unarodni znanstveni kolokvij, Gospi, 8. i 9. lipnja 2000 ; (urednik Vladimir Rosi}) = The teacher and modern educational technology : collection of scientific papers / international scientific colloquium. Rijeka : Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju, 2000. 355 str. : graf. prikazi ; 24 cm

Od ideje do projekta : priručnik za pripravo mednarodnega projekta na področju izobraževanja in usposabljanja / (uredila, prevod in priredba Alenka Flander). Ljubljana : Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja = CMEPIUS, 2004. 40 str. : ilustr. ; 30 cm + 1 CD-ROM + delovni listi

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programov za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

17. - 23. 10. 2005

Deset let za *Slovenijo*, učečo se deželo

<http://tvu.acs.si>

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2004/2005

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

- Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2004/2005

- izobraževalni programi •
- strokovna, informativna in
- izobraževalna srečanja •
- aktualna izobraževanja ACS

Na vaša vprašanja odgovarjamo v Forumu na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/forum>

na spletni strani www.acs.si

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

